

Въ тази си статийка ние искаме да съобщимъ на нашитѣ специалисти подобно ново свидѣтелство за една личностъ, която е играла немаловажна роля въ най-стария периодъ на българската история. Ние имаме прѣдъ видъ *известията на Ивана Никиу за Коврата, бащата на Испериха, основателя на българското царство.*

Иванъ, епископъ на гр. Никиу въ долинѣ Египетъ, билъ единъ отъ главнитѣ дѣятели на яковитската црква въ Египетъ въвъ втората половина на VII вѣкъ. За живота му ние имаме твърди малко данни, отбѣлжени въ историята на александрийскитѣ патриарси. Като ректоръ на епископитѣ отъ южни Египетъ, той вземалъ участие въ 666 год. въ избране на наследникъ на патриарха Ивана Семнуда, придружавалъ патриарха, избрани при двора на египетския управителъ Абд-ал-Азизъ, и върнулъ назадъ патриарха, който билъ поставенъ отъ мюсюлманския емиръ Мирза въ Александрия. Около 694 год. въ патриархуването на Симеона, петдесетъ и втория монофизитски патриархъ въ Египетъ, той билъ назначенъ за главенъ управителъ на манастиритѣ. Набѣденъ въ прѣвшение на властятъ, той билъ осъденъ отъ събора на епископитѣ и лишенъ отъ епископско достоинство. Зотенбергъ, издателятъ на хрониката на Ивана Никиу, прѣдполага, че, понеже той се билъ приближилъ вече до една възраст, когато достигналъ високитѣ функции, съ които той билъ облеченъ още прѣди 686 год., то и животътъ му не се е продължилъ покъсно отъ края на VII вѣкъ.

За хрониката на Ивана Никиу не се споменува нийдѣ въ историческата литература на византийцитѣ. За пръвъ пътъ тя станъ известна въ 1877 год., когато Х. Зотенбергъ почна да обнародва въ *Journal asiatique* доста голѣми извлѣчени отъ нея сащеврѣменно въ сравнение съ другитѣ хронисти.²⁾ а въ 1883 год. издале и самия текстъ въ пълния му съставъ заедно съ французския прѣводъ.³⁾ Както и по-подробнитѣ хроники, тя се начева отъ Адама и Ева, излага курзорно източната, гръцката и римската истории и става по-подробна въ византийско врѣме; тя достига до края на VII вѣкъ. Особено важна се явява послѣдната частъ, въ която Иванъ Никиу, като съврѣменикъ и отчасти очевидецъ, разказва недостатъчно известната история за завоеванието на Египетъ отъ мохамеданитѣ. Но тази хроника е дошла до насъ не въ оригиналъ, а въ етиопски прѣводъ, направенъ по единъ староарабски парафразистъ въ 1602 год. на нашата ера, „въ царуването на Малак-Сагадж II, сина на Малак-Сагадж I, който при покръщаньето получилъ името Яковъ, и по заповѣдь на Атанаса, генералъ на етиопската армия и царицата Малак-Могазъ, която при покръщаньето си получила името Мариам-Сенж.“⁴⁾ Прѣводачитѣ били единъ ученъ абесинецъ, името на

²⁾ Mémoire sur la chronique byzantine de Jean, évêque de Nikiou. Journal asiatique, 7. série. t. 10 (1877) 451—515; t. 12 (1878) 245—347; t. 13 (1879) 291—386.

³⁾ Chronique de Jean, évêque de Nikiou. Texte éthiopien publié et traduit par. H. Zotenberg, naпечатана въ Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque national. Paris. 1883. t. 24, 1-ère partie, 125—605.

⁴⁾ Notices et extraits, pag. 587.